

Det svenska studiemedelssystemet är för generöst. Det är inte en ökning av det så kallade fribeloppet som behövs, det är en minskning. Det är orimligt att skattebetalare ska subventionera studenter som kan försörja sig medan de studerar.

Studentorganisationerna har länge propagerat, och nyligen fått gehör i riksdagen, för ett höjt »fribelopp» för studenter. Detta är skolexempel på ett girigt särintresse som brister i helhetssyn. »Fribeloppet» är den summa man som student får tjäna, utöver studiemedlen, innan Centrala studiestödsnämnden (CSN) reducerar bidrags- respektive lånedelarna. För närvarande uppgår detta belopp till kr 54 900, för den student som får studiemedel för nio månader, nio månader motsvarar ett läsårs normala heltidsstudier.

För den som läser under en längre tid sjunker beloppet, och läser man för en kortare period stiger beloppet på motsvarande sätt. Fulla studiemedel innebär 7 137 kronor, skattefritt, varje månad (varav bidrag är 1 984 kr och lånedelen är 5 153 kr: proportioner som inom kort kommer att förskjutas åt större bidragsdel). Detta är en nivå som CSN anser motsvarar en rimlig levnadsstandard, och de extra kostnader studenter har för litteratur och andra nödvändiga hjälpmedel. Som student kan jag bekräfta CSN:s uppfattning ^ man klarar sig hyfsat på denna summa. Men självklart är det alltid kul att ha mer pengar, särskilt om man inte behöver arbeta för extrapengarna... Frågan är dock om skattebetalarna ska subventionera studenters »kul»? Mitt svar är ett klart nej. Därför bör också fribeloppet sänkas, snarare än höjas som nu har skett.

Ett litet räkneexempel på fribeloppet: enligt Riksskatteverket är grundavdraget för år 2000 8 700 kronor på årsinkomster upp till 68 100 kr. Av fribeloppet på 54 900 kr betalar man alltså skatt på cirka 46 000 kr. Efter att kommunalskatt på ungefär 30 procent dragits från detta belopp återstår drygt 30 000 kr. Addera grundavdraget och du får ca 39 000 kr. Lägg sedan till nio månaders studiemedel à kr 7 137 = 64 200 kronor. Totalt har alltså en student som precis kommer upp till fribeloppet drygt 103 000 kronor att röra sig med, på årsbasis. Per månad blir det knappt 8 600 kronor. Efter skatt.

Det finns ingen anledning att skattebetalarna, varav många aldrig läst på eftergymnasial nivå, ska subventionera studenter som kan arbeta så mycket, alternativt har så bra betalt att de kan komma upp i dessa summor. Det vore rimligare att fribeloppet i stället sänktes. En lämplig, och logiskt motiverbar nivå, vore att man fick tjäna motsvarande studiemedel under den period av året man inte har studiemedel, det vill säga någonstans i intervallet 25 000 - 30 000 kr, för den som läser heltid, nio månader per år. Det är en myt att det generellt sett går ekonomisk nöd på studenter. Typstudenten är en ensamstående som bor relativt billigt, och för honom/ henne är de summor som diskuterats här långtifrån någon ekonomisk smärtgräns. Att det finns studenter i andra sociala situationer, för vilka 7 000 - 8 000 kr i månaden inte »räcker», motiverar inte en generell »höjning» av studiemedlen.

Prioritera andra reformer för studenter än höjning av fribeloppet! En höjning av fribeloppet leder bara till ytterligare omfördelning av pengar, från dem som aldrig utnyttjat möjligheten till gratis högre utbildning till de medelklass-ungdomar som förmodligen i stor utsträckning ändå skulle läsa vidare även om det var lite mindre »glassigt».

DAVID BONDE
universitetsstudent